

ספר כתר שם טוב

ספר כתר שם טוב לרבי אברהם מקולוניא תלמיד הרוקח בפירוש השם של יהו"ה ופירוש עשר ספירות:

בזאת יבא האדם אל הקדש בנפש טהורה, ובשפה ברורה, ועטוי במורא, לכבוד השם הגדול הגבור והנורא, והוא יסוד מורא, ונזר ועטרה, וחכמה מפוארה ליודעה ומכירה, לכן כל ערום יעשה בדעת, יכיר עין רואה, ואזן שומעת, ונפש חכמה לדעת, כי היא העולה ובוקעת ועד כסא הכבוד מגעת, ואין מחיצה מונעת, כי היא היודעת מוצאיה ומובאיה וממנה נחצבה, ואי זה מקום מושבה, כי הבת שובבה אשר לא טהרה מזובה בדד תשב עצובה, וליהט אותה היום הבא כי מחוץ למחנה מושבה כל ימי אשר הנגע בה, ואם טהרה מזובה ושבבה לא יאמר לה עוד עזובה, והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע יצהירו, אל מול פני המנורה יאירו, ומהם ככוכבים על שער בת רבים, והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, ואותם לא יעשו כלה כי יעלו במסלה ישרה וכלולה לעליה תלולה, ובצל שדי נסתרים, יעלו אבר כנשרים ויכנסו לחזרי חזרים:

אלה הדברים יורו המורים ויקנו בינה, והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, כי הנפש החכמה תחיה בעליה עמה, והיא מכרת מקומה והנה סולמה מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. ומן השכל הנפרד ויט שמים וירד, ורוח הבהמה יוצאה ערומה מבלי כסות ושלמה כי לא ידעה בשכבה ובקומה, והגוף הקרוב אליה לא תטמא, וכל אשר בתוכו יטמא, והנה רבקה יוצאת וכדה על שכמה, וכעסותה צרתה, גם כעס בעבור הרעימה וכימי נדת דותה תטמא, וכל שוכב עם בהמה מות יומת עמה, כי לא ידע ואשם, כשם שהוא משיב הרוח ומוריד הגשם על הארץ היבשה בקול ענות חלושה ואיה הקדשה הרוח שלבשה את המשא, וגם חפשה לא נתן לה כי כאשר הגוף הולך למות גם הנפש החוטאת היא תמות, ואשרי ההולך בתמימות ובלי צורה ודמות ובהרחקת הגשמיות, יכיר את בוראו אשר בראו, וידעו אנשי אמונה כי זאת היא האמונה כי לא ראיתם כל תמונה, ולא תתורו אחרי עיניכם, ופתחו לכם שערי צדק בלבבכם, אולי יקרה ה' לקראתכם וירא כבוד ה' אליכם, ואז תבינו סודו כי אין עוד מלבדו ואיה מקום כבודו, וספרו ייחודו בכל יום פעמים וזה שער השמים, וזה לכם האות והנה עיניכם רואות, כי ה' צבאות עושה גדולות עד אין חקר, ונסים ונפלאות עד אין מספר וכסיל לא יבין את זאת:

ועתה הנה נא הואלתי לדבר ומלים לחבר, ולא כפי ראות עיני כי אם כאשר הורוני נבוני, וזה השער לה' צדיקים יבאו בו, ויכירו מה טובו, והחי יתן אל לבו, כי ה' הוא האלהים ורם על כל גבוהים, וכסא כבודו בשמים ממעל, ויהי אלהיו עמו ויעל, כי חבוי הוא מכל חביון, והיודע דעת עליון יכיר כי הוא ראשון לראשונים, ואחרון לאחרונים, וקדמון לכל קדמונים, והיודע וראש לכל המון, ואין לו שנוי ולא מקרה וכנוי, ולא נמצא שמה לא למה וכמה, וידו רמה וימינו רוממה, ומכל עין נעלמה אך לא מנפש החכמה, והיא אומרת שאין שעור לקומה, אך אנשי און ומרמה השואלים איך ומה בני מרי המה, ומותרם אין מן הבהמה, לכן שאינו יודע לשאל את פתח לו, השמר פן ואל תתחבר לנפש כי תחטא לשאל מה למעלה ומה למטה, אך וידעת היום כי הוא נורא ואיום, והוא נוכח ונסתר, וזה שמו הנסתר בארבעה כתרים מוכתר, ובו נחתמו רום ותחת ושמי ערץ, ולכן ישמחו השמים ותגל הארץ, והיודעו ומכירו בפירושו ומזכירו, יתקן לב נקי

ובר, וכבוד אלהים הסתר דבר, ואלו ד' אותיות לכבוד ה' ראויות כי ד' כתרם הם וכתר שם טוב על גביהן:

ואני פלוני אלמוני נתתי את לבי לדרוש ולתור במיעוט שכלי לדעת סוד השם הנכבד, למען אתן עוז למלכי ואדע לפני מי אעמוד, כמו שאמר הכתוב שויתי ה' לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט, מלמד שצריך אדם לדעת את ה' אלהיו כי גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר, רצה לומר שיותר גדול אותו השם משאר שמותיו, וכן אמר יתרו עתה ידעתי כי גדול ה' וגו', וכן כתיב גם כן לך ה' הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, וכן מרע"ה בשם ה' עשה כל המופתים כי גלה לו הקב"ה סודו, כמו שכתוב ושמי ה' לא נודעתי להם, פירוש לא גליתי להם סוד שמי הגדול, על כן ראוי לכל יראי השם להבין סודו, כדכתיב סוד ה' ליריאיו, וגם אמרו חז"ל כשאתה מתפלל דע לפני מי אתה עומד, ואין אדם רשאי לדמות שום צורה בלבבו, כדכתיב ואל מי תדמיוני, לכן יכוין אדם דעתו בשעת תפלתו לשם הנכבד והנורא שהוא יהו"ה כמו שפירשתי לעיל שויתי ה' לנגדי תמיד, וכל העושה כן אשריו ואשרי חלקו, כי בהכרת בוראו יהיה אהוב למעלה ונחמד למטה, וכן אמר דוד ע"ה אברכה את ה' בכל עת בה' תתהלל נפשי גדלו לה' אתי דרשתי את ה' וענני, והזכיר שמו בד' פסוקים הללו כנגד ד' אותיות שבשם, כי רצה לדעת למה בחר בהם הקב"ה:

על כן מלאני לבי לכתוב כת"ר ש"ם טו"ב זה, יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם, והוא הסוד הנעלם, אכן ליריאיו גלה סודו, והם מספרים יחודו כי אין עוד מלבדו ברוך שם כבודו המעיד כי אין עוד מבלעדו. ואין עוד אחר זולתו, ובו פעל פעלתו ואת הכל עשה יפה בעתו, לא יעף ולא יגע, ואין חקר לתבונתו ואין שיעור להדרת קומתו, עין לא ראתה אלהים זולתך כי אין ה' זולתו, וכל הלבבות ילאו לדעת כבוד גדולתו, בחכמה יסד ארץ וכונן שמים בתבונתו, מתנהג בחסד ולא מצאנוהו שגיא כח בגבורתו, מרומם בפי כל אף השמים מספרים כבודו, ומעשה ידיו מגידים תפארתו, הגבור ונצח ונצח נצחים ממשלתו, והוא צדיק יסוד עולם, וברוך שם כבוד מלכותו הנכרת בארבעה כתרים ומפורש בפי טהורים, ככתוב רננו צדיקים בה' לישרים נאווה תהלה, וכן דוד ע"ה רצה לדעת ידיעת הבורא יתברך, ולמה בחר לכבוד שמו אלו הד' אותיות יותר משאר אותיות, שנאמר בה' תתהלל נפשי, ולקמן נפרש, וכן נראה שאין אדם יכול לעבוד עבודה שלימה אם לא יכיר בוראו, שנאמר ואתה שלמה בני דע את אלהי אביך ועבדהו, כלומר כפי מה שיוכלו להשיג בקבלה, על כן מלאני לבי לדרוש ולתור הדרך הישרה אולי יישר בעיני ה' ואדע ידיעת אלהותו כדי לעבוד עבודתו בלב שלם:

וזה שמו לעולם הנכתב ביו"ד ה"א, ונקרא באל"ף דל"ת, ובו ברא עליונים ותחתונים שנאמר בי"ה יהו"ה צור עולמים, מכאן שברא הקב"ה העולם הזה והעולם הבא בי"ה, העולם הבא ביו"ד, והעולם הזה בה"א, וכן כתוב בבריאת עולם אלה תולדות השמים והארץ בהבראם רמז בה"א בראם, ולקמן נפרש היאך נברא בה"א, וי"ה הוא שם שלם שהרי יהוה עולים כ"ו, וכן י"ה עם הנעלם שלהם עולים כ"ו, כלומר יו"ד ה"א, וזה פירוש הכתוב כי בי"ה יהו"ה צור עולמים, כלומר כי השם הזה שהוא י"ה עולה כמו יהו"ה, ובאותיות הללו ברא העולם הזה והעולם הבא, כי העולם הבא שהוא כפול כמו גן ועדן בראו ביו"ד שהוא שני ההי"ן, והעולם הזה בראו בה"א, והמבין יבין שהעולם העליון שהוא עדן, והוא הנקרא צרור החיים ומקום מעמד הצדיקים גמורים, ועליו נאמר והיתה נפש אדוני צרורה וגו', והגן מקום למטה ממנו, מקום השגת נפשות הבינוניים, וגם כן הוא מעמד האנשים השכלים הנפרדים והגופים הקרובים אל הפשיטות כמו גוף הגלגלים, והמשפיע עליהם הוא השכל הפועל, שהוא עצם פשוט תחלת ברואי השם יתברך, והוא כח הנאצל מן החפץ פשוט ובהיר וזך, והוא דבר נצחי ותמידי אשר לא ישיגהו תוספת וחסרון, ולא ישיגוהו החושים, ומוציא כל הנמצאות מן הכח אל הפועל, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים:

וארבעה נהרות רמז לארבעה איכויות, שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב, וכתוב וזהב הארץ ההיא טוב שם הבדלח רמז הוא ללחה הלבנה, ומדמה אותה לזהב בעבור אודם הדם הנברא מן הלבנה בכשולה, ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ כוש רמז למרה שחורה, ושם גיחון רמז כמו הולך על גחון, כי בעל מרה שחורה הולך כפוף. ושם הנהר השלישי חדקל, רמז למרה הירוקה הדומה לאש שהוא חד וקל. והנהר הרביעי הוא פרת רמז לדם, ואמרו רז"ל כל השותה מי פרת וכו'. כי ממיטב הדם נעשה הזרע, פירוש הנפש החכמה הוא עצם פשוט, משלים חסרון גוף טבעי, מורכב מארבע יסודות שהוא עולם השפל, והוא יסוד הה"א שנאמר בהבראם בה"א בראם, הרי כי ב"ה יהו"ה צור עולמים, עליון, ואמצעי, ושפל:

והה"א מגדת שבראם בלא יגיעה ועמל, כי אם בהוצאת נשימה, שנאמר בורא קצות הארץ לא יעף ולא יגע, ואין ככה בכל האותיות, שאף על פי שיש אותיות שהם רוחניות אין בהם מלה שלימה ובלשון ציווי כי אם הה"א בלבד, (בענין זה עיין באריכות בספר ילקוט הרועים הגדול, בספר דרכי הניקוד בענין הה"א), והה"א משמעות לשון יהי כמו הא לכם זרע, ולשון הה"א אינו כי אם בהוצאת הרוח שנאמר וברוח פיו כל צבאם, יהי אור זה היה ציווי ראשון, מגיד שתחלת ברייתו היה עולם השכל והזך והבהיר, האור העליון הנאצל מכבודו, וממנו האציל האור לרקיעים באמרו יהי רקיע, ואחר זה הוא מאריך והולך ביצירת הגשמים כמו שאמרו רז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם, וכלם נבראו בה"א:

עוד אמרו עשרה מאמרות הם עשר מעלות נכבדות, כלם מסבה העליונה זו למעלה מזו, ואלו הם, אישים, מלאכים, עירין, אראלים, שרפים, כרוכים, אופנים, חיות, כסא, והעשירי קדש והוא יסוד היו"ד, על כן אמרו שהעליונים נבראו ביו"ד, והיו"ד מעידה על יחודו של בורא יתברך, דבר אחר ב"י מאמרות הם כנגד ז' גלגלים וד' יסודות הם אש ומים ורוח ועפר, והם חשובות לב' גלגלים שהאש ורוח גלגל אחד ששניהם יכולין להיות ביחס שאף על פי שכל אחד ואחד יש לו יסוד ועיקר בפני עצמו מכל מקום שניהם יכולין לסבול זה את זה כמו אור חם שהוא אש ורוח, וכן עפר ומים יתערבו יחד ויעשה רפש וטיט שכן היתה תחלת בריאתו עד שהפריש ביניהן שנאמר יקוו המים וכו', נמצא שאלו ד' יסודות הם ב' וז' גלגלים הרי תשעה ומנהיג אחד לכל הרי עשירי יהיה קדש, והיו"ד היא מעידה על יחודו של בורא ודקות המחשבה ופנימיותו שהיא בלי דמיון ובלי צורה, שנאמר ואל מי תדמיוני, כלומר אין הלב יכול לשער ואין המחשבה יכולה להכיר:

רמז היו"ד שהיא דקה, ונכתבת בנקודה בלי אורך ושטח ורוחב, ונער קטון יכתבנה, כי כל דבר שיש לו אורך ורוחב ושטח יש לו ו' קצוות אע"פ שהוא גוף אחד. כי עיקר הגולם ושרשו היא הנקודה הפנימית וממנה נמשך ונשטח ונתארך, ועוד שהיו"ד שהיא כמו נקודה מגדת על דממה דקה, שצריך אדם לחשוב בידיעת הבורא יתברך כי לא ימצאנו לדמותו לשום דבר נברא, כמו שאמר אליהו לא ברוח ה' לא ברעש ה' ולא באש ה', כלומר כל מה שהיה מחשב אחר ידיעת כבודו ומציאות אלהותו, ולדמותו לרוח ולרעש ולאש לא השיג כבודו, כי כולם מן היסודות הם נמצאים ומוגבלים, אך כאשר היה מחשב על דממה דקה מיד וילט פניו באדרתו ואז נגלה אליו כבוד הבורא יתברך, ודממה דקה היא לשון מחשבה דקה ופנימית, ר"ל שאין לו דמיון כמו שנאמר ואל מי תדמיוני:

ועוד כי היו"ד אות רוחנית ודומה לנקודה בלא שטח ואורך ורוחב בערך כל שאר אותיות, ובחר בה לתתה ראש לשמו הנכבד יתברך, וגם היו"ד שהיא אמצעית לאותיות של אלפא ביתא מורה על דקות המחשבה הפנימית שהוא שורש ומקור לכל, והיא רוח הקדש כמו שורש האילן שהוא יונק מדבר אחד שהוא דק מאד ואינו נראה, וממנו מצמיח צמח ועושה פרי, גם תמצא באלפא

ביתא אחר קריאת יו"ד כל"מ, שהם להפך מלך, והיו"ד קודמת למלך, להורות שהוא בתחלת ידיעת הכבוד, שלא יוכל אדם להשיג לכבוד מלכות שמים כי אם בדקות המחשבה, וסימן לדבר כבודה בת מלך פנימה, ועוד שהיו"ד היא אמצעית לכל האותיות כי ט' לכאן וט' לכאן, והיא עם כל"מ אמצעית, רצה לומר י"י מלך סובל עליונים ותחתונים:

ועוד רמז שהספירה שהיא מלכות אע"פ שהיא למטה מכלם בסדר הספירות היא תלויה ביו"ד, וקרובה אליו כמו כל"מ הקרובים אל היו"ד, ואחר היו"ד שהיא מקור ושורש וסימן לרוח הקדש חיצון לה רוח הוגה ופועלת הגומרת המחשבה ומגדת מה בלב, והיא רמז לה"א שהיא לשון הגיון כמו שפירשתי לעיל שהיא רוחנית ומלה שלימה, וגם היו"ד היא כלל כל החשבונות וחותרם כל הספירות:

פירוש עשר ספירות:

ועתה אתחיל לפרש אלו עשר ספירות האמורות בספר יצירה ואיך נרמזו באלפא ביתא עם היו"ד ואלו הן, כתר, חכמה, בינה, חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות, וכשתהפוך אלו הספירות יהיה מלכות ראשונה, והוא סוד האל"ף שהיא ראשונה לאותיות, וכתב ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם, והמלך שזכרנו הוא צדיק יסוד עולם, וזהו רמז הבי"ת כי מלה בי"ת לשון בית, והבית בנוי על יסודו, על כן נקרא בי"ת יסוד. והו"ד הבית הוא בעל הבית העומד בפתח הבית, וגומל חסד לדלים והוא רמז לגימ"ל הכתובה אחר הבי"ת, ונקראת גימ"ל רמז לגומל חסד וידו פשוטה למטה למתן בסתר, על כן נקרא הגימ"ל הו"ד שהוא הו"ד הבית. והדל"ת עומדת כפופה כדל מנוצח העומד כפוף לפני בעל הצדקה לקבל מתנתו אשר בה ינצח כל מיני פורעניות, על כן נקרא הדל"ת נצ"ח. והה"א האמורה במחשבה לבד בלי עמל רמז לתפארת מחשבת הלב, וכן צורת הה"א שנקודה תלויה בה כמחשבה בלב והיא תפארת האדם להסתיר מחשבותיו על כן נקרא תפארת:

והוא"ו היא עומדת זקופה כגבור, ואמרו רז"ל אי זהו גבור הכובש את יצרו, וזו היא הגבורה"ה שגומל חסד לרעים ולטובים, על כן נרמז בוי"ו הגבורה, ועוד לומר שהוא גובר על שש קצות. והז' נקראת חס"ד כי כן צורתה שיש לה פנים לכאן ולכאן, ז' רמז לבעל החסד שהופך פניו לכל צד לעשות חסד לעניים, על כן נקראת הז' חס"ד. והחי"ת רמז לבינ"ה כי הבינ"ה למעלה מאלו המדות הטובות, שהרי האדם שיש לו בינה יתנהג בהם ואינו נכשל. וכן צורת החי"ת פתוחה למטה רמז לכח המתבונן אשר הוא בחלק האמצעי של מוח, הוא הפותח פתח למבין להתנהג במדות תמימות. והבינ"ה יש לה שרש והיא החכמ"ה, על כן נקראת החי"ת בינ"ה. והטי"ת רמז לחכמה כי יש לה פתח פתוח מלמעלה, ומקבל מן המוח שיש לו כח ההבנה, ועל כן נקראת חכמה:

והיו"ד רמז לשכל שהוא כת"ר עליו"ן הגלוי בנפש החכמה הגומרת בכל מדות הטובות שבגוף וממציאה דקות המחשבה, ועל כן תמצא אחר היו"ד כל"מ, משמע מלך, והיו"ד נקראת כתר שאין מדה למעלה ממנה, כי הנפש החכמה כוללת הכל בכת"ר הנקרא כליל לשון כלל, ואין אדם יכול לעלות יותר כי אם להכתיר מלכו ולקבל עליו עול מלכותו בכלל ידוע ואז נקרא מלך, על כן תמצא אחר היו"ד כל"מ משמע מל"ך שעד הנה תוכל לחשוב, והוא האמור בספר יצירה עשר ולא תשע, עשר ולא אחת עשרה, כי העשירי הוא הוא חשבון כללי, שאם תעלה למעלה תכנס בפרטים ואין זה כבודו להמליכו בפרטים והעשר כולל הכל:

וכבר פירשתי כי הה"א היא אות רוחנית ומלה שלימה ובה נבראו כל הנבראים, והיא רמז לנפש שהיא שניה לשכל הפועל, והשכל הפועל שורש לנפש החכמה, והנפש החכמה שורש לגוף וסבת שלימותו כמו שורש האילן, והשורש יניקת בדיו ממיטב הארץ, וממנו מצמיח צמח האילן,

וממיטב הצמח יפרח הפרח, וממיטב הפרח יעשה הפרי וממנו ניזון האדם, וממיטב ההזנה יתפרנסו האברים, וכן דעת הפילוסופים ודבר זה נודע לך במופת ומכירים אותו בטבע, והוא המכריח לב המבין לדעת את זה, גם כן הדעת מכריח אותנו לדעת ולהבין כי עיקר הנפש ושרשה היא השכל הפועל, וכן כולם בסדר עד שהולד ומשתלשל ממדרגה למדרגה עד שמגיע לשלימות הגוף. ורוח החיוני שני לנפש החכמה והיא רוח החיים המצויה בהרגש, גם הרוח יסוד הגוף ושרשו המורגש כמו שורש האילן הנראה אבל לא נודע מקורו, על כן ה"א שניה ליו"ד כי הרוח כלי שני לפעולתו כי היא חיצונה לרוח הקודש, ורוח הקדש מצויה במחשבה, על כן ה"א שניה ליו"ד כי היא רמז לרוח חיים כדכתיב וברוח פיו כל צבאם, וכתוב ותבא בהם הרוח. והה"א לפי צורתה מורה שהיא כלי שני ליצירה, שהרי דומה כאלו נקודה תלויה בה, והיא חיצונה, והנקודה היא הפנימית והיא דומה ליו"ד, כלומר שהיו"ד פנימית והה"א שניה לה, הה"א והיו"ד רמז לרוח הקדש, שניה לה רוח חיים:

והוא"ו יותר גסה עוד וגופנית וחיצונה לה"א, וגופנית מעט בדבוק שפתים, מגדת שהגוף שני לרוח והוא כלי לקבל הרוח, ובהנתן הרוח בו נעשה בנין, ובטרם יבא בו הרוח הוא כגולם ואינו גוף שלם, על כן אינה נקראת בגוף כי אם מעט, ואין לה צורה כי אם אורך כזה ו', והבורא בחר בה לפי שהיא מראה פעולתו כמו הגוף המראה פעולת הנפש, וגם הוא"ו מורה על אצילות הכח הנאצל מעילתו, שהרי היא עבה למעלה ונמשכת עד שמתמעטת והולכת למטה, כי כן אצילות הכח מעילה לעילה וממדרגה למדרגה ומסבה לסבה ומציאות למציאות עד שמגיע והולך לגוף האדם שהוא תש כח, כן הוא הוא"ו עבה למעלה וחזקה ולמטה דקה וחלושה והוא רמז הוא"ו, והוא"ו פעמים היא רוחנית בהזבקה לאות אחרת באמרו ב"ו א"ו ל"ו וכיצא בהן, וכן דוד ע"ה כשרצה לדעת ידיעת השם יתברך למה בחר בה' אמר שמא בעבור שהם רוחנים אמר המזמור הזה ויסדו באלפא ביתא כדי לחקור כל האותיות, ובאמרו אברכה את ה' בכל עת מצא את היו"ד ואת ה"א רוחניים, כשהגיע לוא"ו מצאה מעט גופנית דלג ולא נתנה במזמור, כי היה מתירא מלהשתמש בה והיה רק משתמש ביו"ד ה"א יותר מבשאר שמות, וכשהגיע לסוף המזמור נתנו בסוף התיבה ועשאו רוחנית, שנאמר לא יאשמו כל החושים בו, וראיה לדבר שלא אמר אותו פסוק אלא לעשות הוא"ו רוחנית, כי היא יתר על האלפא ביתא:

והה"א באחרונה כדי לתקן מלת שלש הויות, והוא סוד פירוש השם, יהוה יהוה יהוה. וגם בקריאה אחת יכול אדם לכוין לשלש הויות באמרו יהוה, והה"א מפיך, והוא סוד נעלם שלא לגלותו כי אם לפרושים, ועוד ה"א ראשונה וה"א אחרונה מורים כי הבורא יתברך הוא ראשון ואחרון ומעלה ומטה כמו ה"א עליונה וה"א תחתונה, פירוש למטה מזרח ומערב צפון ודרום, וצדיק יסוד עולם הרי ה"א, וכן ארבע רוחות למעלה וכתר עליון שהכל תלוי בה הרי ה"א, והמשכת המציאות בנתיים הוא רמז הוא"ו המשוכה בין שני ההי"ן, והיו"ד ראשונה לכל כמו שפירשתי:

וכל המזכיר השם יכוין לעשר ספירות שהוא הכל והכל בו, וכבר פירשנו היו"ד שהוא ראש לספירות, והוא סוף הספירות, ומתחלפת אל"ף בקריאת השם שהרי נכתב ב"ה ונקראת באל"ף דל"ת, ובמקום היו"ד נקראת אל"ף, והאל"ף היא ראשון לכל מספר, ואם תחשוב מלמטה למעלה תמצא העשירי היו"ד קדש, וכן מלמעלה הראשון קדש רמז שהוא ראשון והוא אחרון, וזהו סוד הבכור והמעשר, והה"א באמצע החשבון רמז להיותו ראשון ואמצעי ואחרון, היה והוה ויהיה, והה"א מתחלפת בקריאת השם בד' רמז לד' רוחות ימין ושמאל פנים ואחור וכתר עליון סומך הכל, הנה נתקדשה הד' רמז ובשנה הרביעית יהיה כל פרי קדש הלולים לה' רמז לשם ה':

והוא"ו שבשם רמז לשש קצות שהוא מעלה מטה ימין שמאל פנים ואחור, והנו"ן במקום הוא"ו רמז לחמישים שערי בינה, ורמז לסוד וקדשתם את שנת החמישים שנה, והיו"ד האחרונה נקראת

במקום ה"א הנכתבת בשם, כבר פירשנו שה"א אמצעית רמז שהוא הוה כל שעה, שזמן ההוה אמצעי הוא תמיד ונצחי והוא מקויים ועומד כל שעה, והיו"ד נקראת במקום ה"א לומר כשם שהוא עומד כן יהיה בהיותו ובקדושתו, וכבר אמרתי שהוא רמז לשש קצוות, הרי רמז לקדושת השביעיות, וכן אתה מוצא חשבון של ארבע אותיות בחשבון מרובע למנין קפ"ו, וכן מקו"ם, וכן סכום אותיות של פוע"ל, וכן עולה בגימטריא ע"ל הכס"א, לומר שהוא פועל וסובל הכל בחכמתו, וכן עולה אופני"ם לומר שהוא מגלגלם, ואל"ף אחד יותר כי הוא אחד על כולם:

והטעם של ע"ב שמות על אודות הכחות המשגיחות על שנים עשר קצות שהם בעולם, כיצד שהרי העולם עגול, וכל עגול יש לו שנים עשר קצות בתתך זוויות לנכח זוויות, שכל אחד רואה פני חבירו יתכן להיות שנים עשר, שאם לא תעשנו מרובע, אם תעשה פחות משנים עשר אין המעוקם, ובתתך לכל הזוויות עמוד אחד הרי לך י"ב עמודים ויותר לא יש צורך, ולכל עמוד ועמוד יש לו ששה קצות כלומר ששה פנים לכל עמוד הרי לך שבעים ושנים קצוות שהם כחות:

והעמודים שהם שנים עשר הם שמות שנים עשר היוצאים מג' שמות של שנים עשר אותיות, והם ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, לומר ששמו של הקב"ה סובל הכל, שנאמר וצדיק יסוד עולם, ואין לך עמוד בלא שש קצוות הרי ווי העמודים רצה לומר שש פנים לכל עמוד, והעמודים הם י"ב וי"ב פעמים ו' הם ע"ב שהם ע"ב כחות, וכולם בסוד והוא באחד ומי ישיבנו, ועל כן נאמר ומתחת זרועות עולם כלומר כחות, שכל לשון זרוע הוא לשון כח:

הרי לך שם בן ד' אותיות מתגלגל ומתהפך לשבעים ושנים, והשבעים ושנים כלם משולשים על שם ההיות המשולשות, וזהו סוד השם הנכבד כגון היה והוה ויהיה, והשם של ארבע אותיות עיקר והשאר ענפי האילן המתפשטים לכאן ולכאן כזרועות, והם כחות כאשר ביארנו, והשבעים ושנים משולשין יעלו למנין מאתים וששה עשר, והיו כמנין ארי"ה, הוא שנאמר אריה שאג מי לא יירא, ה' אלהים דבר מי לא ינבא, וחשבון ארי"ה גבור"ה, להורות על הכח המפחיד הלבבות אשר אין תכלית למחקרו, ועל כן קראו בשם אריה שהוא הגבור ומלך בחיות, ועל שמו שם יהודה גור אריה, שהוא מלך ירושלים, והנביא על שם כלל הנבואה קראו אריה דרך משל, והוא הנקרא כתר עליון, היא העלה העליונה אשר אין לה סוף, ואין לדרוש ולתור בה, ועליה נאמר במופלא ממך אל תדרוש:

ועתה אפרש פירוש הספירות, כתר חכמה בינה, כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, פירוש כתר עליון הוא השכל עלת העלות יתברך הוציא דבר מן הכח אל הפועל בלא הזמן שהזמן נברא ולא היה לו מציאות טרם צאת היצור לפועל שלם, ונברא עם היצור כאחת, ומה היה הפעולה שפעל כבוד, וזהו שאומרים בתפלת יוצר, טוב יצר כבוד לשמו, יצר בגימטריא ברחמים, והכבוד הוא הבינה שיש בה ל"ב שערים כמנין כבוד, והוא האמור בספר יצירה בל"ב נתיבות נברא העולם, והחכמה לא נמצאת בלעדי עלת העלות אשר השכל משפיע לחכמה, והחכמה משפיע לבינה, ובכח החכמה היו כל ההיות, ולא יצאו לפועל עד מדת התשובה היא הבינה, על כי משם יסוד הנשמות ושם ישובון, והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה, על כן נקראת תשובה, והתשובה על ידי ההתבוננות סדר ההיות והוציאם לפועל, זהו אלקים הבין דרכה וכו' אז ראה ויספרה, ובכל מקום שתמצא אלקים הוא פועל בבינה שברא אלקים, הוא הנקרא יוצר בראשית דכתיב בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ, פירוש על ידי ראשית שהיא חכמה ברא שמים וארץ, ועל הכבוד הזה לא נאמר יצירה אלא בריאה שתשמע יותר דק ופנימית, ואלו השלש ספירות נעשו כמין סגולה, כתר חכמה בינה, העליונה היא כתר עליון כי העילה המתעלה על הכל באין תכלית והוא כמו המוח, והב' של מטה חכמה בינה הן כמין ב' עינים:

חסד גבורה תפארת, חסד מדת רחמים, והיא מדה שלקחה אברהם אבינו שנאמר חסד לאברהם, גבורה היא מדת הדין של מעלה וזה האש הגדולה, והיא האש האוכלת על גבי המזבח ונקראת אש אוכלה, ונקרא פחד יצחק כי הוא לקחה לו והוא סוד העקדה, תפארת היא מדת אמת, ולקחה יעקב אבינו ע"ה שנאמר תתן אמת ליעקב חסד לאברהם, וכתיב בספר יצירה אחת היא רוח אלקים חיים, וקרא רוח אלקים חיים החכמה שהיא רוח התשובה, רצה לומר הנשמה וקיומה, והחכמה גם כן נקראת רוח הקדש, ולא נזכר בספר יצירה כתר עליון כמו שאמר שאין לדרוש בה מה, ולא אוכל לפרש מה הוא, והוא שם כולל הכל יתברך:

ונקרא הבינה רוח מרוח כי היא גם כן רוח, ונקרא החסד מים מרוח כלומר היוצאת מן הרוח, וקראם בשם מים לפי שהם לבנות, ואמר בספר יצירה המים הרו וילדו אפילה, ופירוש אפילה אורה המתעלמת מעיני כל בריה שאין לה צבע, וקראו הגבורה אש היוצאת מן המים והגבורה היא מדת הדין ויעקב אבינו ע"ה לא רצה לקחת כי אם משדה ממוצעת שהיא תפארת, והיא בין דין לרחמים, אמצעית כנגד הלב, והחסד והגבורה כנגד הזרועות, חסד כנגד הימין וגבורה כנגד השמאל שהוא מדת הדין כנגד הצפון, שנאמר מצפון תפתח הרעה, ואמרו רז"ל לולב בימין ואתרוג בשמאל, כי מראיתו אדום ואילנו בעל קוצים כנגד משורת הדין כנגד הצפון, ויש אודם שנהפך לשחרות מצד עביו, על כן נקרא אפילה, והחסד היא לבנה וכן דרך הרחמים לכך נקרא מים, וכתיב כשלג ילבינו:

ואלה השתים רצה לומר החסד והגבורה הם סוד כרובים, והם כנגד זרועות עולם, וזה שאמר מענה אלהי קדם מדת התשובה שקדמה לעולם, ומתחת זרועות עולם זה חסד וגבורה, ותפארת היא מדת יעקב שנאמר תתן אמת ליעקב, והיא באמצע כנגד הלב, ומראה שלה ממוצע לא אדום ולא לבן אלא ירוק, והיא נקראת כסא כי אותיות אמת כוללים כל האלפא ביתא, א' בראשית מ' באמצע, תי"ו בסוף, גם כן הכסא, וכמו שהכסא עומד בחוזק גם כן לאותיות אמת יש לכל אות ואות ב' רגלים מה שאין כן בשקר, על כן אמר שקר אין בו רגלים ואותיות נדחים עד סוף האלפא ביתא:

נחזור לדברינו וכן יעקב בחר באמת הנקרא כסא הכבוד, על כן אמרו צורת יעקב חקוקה בכסא הכבוד, הרי אלו ג' ספירות כמין סגלה נצח הוד יסוד, נודע לנו על דרך הקבלה כי האבות הן הן המרכבה וכן שלשה אבות וחיות המרכבה הנושאות הכסא הן ד' חיות הקדש, ואם כן חסד אחת מהן והוא דוד ע"ה כי הוא רגל רביעי לכסא, על כן אומר מגן דוד כענין מגן אברהם, ונאמר אלהי כל אחז מארבעתם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב, וכן אלהי דוד אביך ונקרא דוד אב, והשם יתברך נקרא שדי כלומר תקיף מנצח הכל והנה גם דוד מנצח מלחמות וגם הוא מנצח ומשורר למנצח מזמור לדוד, ועתידה מלכותו להיות מנצחת כל המלכויות ותשאר נצחית עולם, והמשיח שהוא בן דוד יקבל הוד והדר מהשם יתברך וינתן עליו הוד מלכות, והוא יגלה טעמי תורה וסוד כ"ב אותיות שהם יסוד לכל הכבוד ולכל היצור, ועל כן היו גם אלו הג' ספירות סגולה, ואז תשוב מלכות ישראל ומלכות ה' יתברך ויתעלה במקומה ותשוב העטרה ליושנה, כמו שאומר והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד:

נחזור לדברינו וגם דוד ע"ה לקח מדה אחת לחלקו והיא מלכות, והנה הכסא בעל ארבע רגלים ויעמוד בחוזק, ועל כן אמר רגלי עמדה במישור ולא אמר רגלי כי אם רגלי ממשמע רגל אחת לקחה לחלקו מישור, ומישור הוא מלכות, נצח והוד כנגד השוקים המקבלות, והידים הם חסד וגבורה, הוד מקבלת מגבורה שנאמר והשמיע ה' את הוד קולו, וקראוהו בעלי הקבלה עוז, נצח כנגד החסד שהוא רחמים וזהו שאמר מנהיג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים, יהו"ה בא"ת ב"ש בגימטריא ברחמים, (אגב יש להעיר כאן רמז ליחוד המוזכר בשער רוח"ק על ענין היחוד של שם מצפ"ץ כי כידוע זה היחוד של חיבור אחורים והפיכתם לפנים דהנה גימטריא של מצפ"ץ

הוא סך של שלשת מילואי שם אלקים שהם דין והנה הסה"כ עולה ברחמים וזהו רמז ששם הויה הוא המחיה ומהוה כל השמות וזולתו הם כגופא בלא נשמתא כמבואר בפתיחת אליהו ז"ל) יסוד כנגד ברית מילה, מלכות היא הנקראת עטרה, גם שכינה, גם מטטרון, ומשתמשת בנצח והוד, והיסוד גם כן מדה ממוצעת כמו אלו שלמעלה שמדת הבינה היא הממוצעת, וזהו שאמרו חז"ל כשם שהשכינה בעליונים כך שכינה על התחתונים, והעליונית היא דן את העליונים וגם את התחתונים ביום הדין הגדול הוא ראש השנה, ועל כן היא נקראת תשובה וגוזרת כל ענייני העולם השפל בבת אחת, ואחר כך השכינה שלמטה גוזרת בשעת מעשה הטובה ביום, והרעה בלילה, כי בלילה עבודת הדין, הנה לך עשר ספירות, עשר מדות כלומר הויות, רק הויותן תלויה זה בזה וזה בזה ועלת העילות הוא כולל הכל והכל מאתו יתברך:

וזה שאנחנו ממשיכין מקור החיים מעילה לעילה בתפלה, ברוך אתה ה' אלהינו ואלהי אבותינו אלהי אברהם וכו', ברוך פירוש מן ברכת מים עניינו המשכה כלומר ממך י"ה ו"ה שהוא עלת העלות נמשך מרוח חיים והקיום לאלקים כי היא התשובה, וממנה עד אברהם שהוא החסד ועתה נקראת הבינה אלהי אברהם כלומר אלהי החסד שהוא משתמש בחסד שהוא הימין והוא מאציל אצילתו על אותה המדה, וכן אלהי יצחק הוא הגבורה, וכן אלהי יעקב והוא האמת והוא המרכבה. ושמעתי שמוסיפין על עשר ספירות ספירה אחת באין סוף, יש אומרים מאחר שהם עשר בחשבונם יש להם סוף והכרח, ועל כן יש לומר שבראש הכתר העליון יש דבר נעלם באין סוף והוא עלת העלות, ורצונם לומר באין פירוד של הכתר באותו דבר הנעלם, ועל כן אמרו בספר יצירה עשר ולא תשע כלומר להביא במנין היו"ד הכתר העליון שגם הוא בכלל העשר, עשר ולא י"א להוציא מכלל העשר אותו דבר הנעלם שבראש הכתר שאין לו ראש ולא סוף על כן אינו בחשבון, ולא נראה זה:

הנה עשר ספירות נעשות כבנין האדם כי האדם מעין דוגמא של מעלה, וזה אמרו בצלמנו כדמותינו רצה לומר כמו מוח שבאדם העליון הכל יונק, ומחשבה מן המוח ויורד לשדרה ומתפצל לכאן ולכאן באברים, כן כל הכוחות יונקות ומקבלות מעילת העילות וממנו המשכה לכל שאר הכוחות והעילות, ובו הוא קיום הכל יתרומם וישתבח, על כן סוד הלולב שהוא כנגד השדרה, ואתרוג שהוא כנגד הלב שהוא התפארת, וכונתנו להמשיך הכח העליונית למדת ישראל לא לבא אל הדין אלא אל הרחמים, על כן אמרו למעלה אין לו שיעור, כמו שאמרו בספר יצירה תכלית אין להן קץ, כי ידוע שכפי התפשטות האלהות לאותו צד מתרבות העלות שלמטה פעם לצד דין כשהוא מתפשט לצד שמאל, ופעם לרחמים כשהוא לצד ימין, וזהו שאמרו עמד מכסא הדין וישב על כסא הרחמים, רצה לומר תאציל אצילות כחך לצד הרחמים, וזאת היא הברכה היוצאת מן הברכה העליונה התיכונה הפנימה והיצוונה והיא עילה הראשונה:

והאלהים אנה לידי לכתוב דרך קצרה כתר שם טוב הגדול והנורא על פי הקבלה, וסמך מן המקרא, וכתבנו כבר קצת סוד היסוד המרובע, והנהר היוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים, יוצא מבית קדש הקדשים ומשקה את השרשים הם המלאכים הקדושים, חשמלים, עתים ממללים ועתים חשים ודמות פניהם מכסים בין הקדש ובין קדש הקדשים, ומשם לאופנים המשלשים קדוש ומקדישים והקול נשמע לאישים והם המודיעים לאנשים, ומן המקדש וחוצה ארבעה יסודי גוף האדם הנמצא, ולזה יש משל ומליצה, כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב, וכתוב גם כן ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה, הזכיר בכאן ד' מתכות המוצקים בארץ כנגד ד' יסודות האדם והם לבנה ושחורה אדומה וירוקה, גם את זה לעומת זה עשה האלהים, וכן כל דבר חי מרגיש ושאינו מרגיש יש בו ד' יסודות שואבים חיים מן היסודות הראשונים הרוחניים שהם בכלל עשר הספירות אבות כל התולדות, וכשהזכיר הד' יסודות התחתונים שהם הכסף והזהב הברזל והנחושת רמז לד' יסודות הראשונים כי יש להם מוצא:

ופירש ואמר מאין מוצאם ואמר קץ שם לחשך, ידוע הוא כי החשך יש לו אפיסה ולא יתכן לומר בו יצירה אבל בריאה, וכן לשון רז"ל יוצר אור ובורא חשך והבריאה עצמה רצה לומר שברא מן החשך שאין לו קץ וסוף כלל אחד ואצילות אחד, וכשאמרו קץ שם לחשך רצה לומר הגביל מן החשך ההוא גבול ונתן לו קץ ותכלה, ולכל תכלה הוא חוקר, ולכל מדה ומדה והויה העומד בכח האפיסה ההיא נתן להם חקר רצה לומר אחר שהוציאם מן הכח אל הפועל פעל בהם מדות וכלים מכלים שונים שיש להם גבול, ועל כן נאמר במקרא בחשך לשון בריאה, והאור שהוא עומד בכח החשך בלשון יצירה, וזהו מגלה עמוקות מני חשך ויוציא לאור צלמות, קרא חשך וצלמות האפיסה אשר הוא בכח האור ושאר הדברים, וזהו שאמר אבן אופל וצלמות קרא אבן הבנין הנבנה מהאותיות כמו שמפורש בספר יצירה, וכולן יונקות מן הרוחניות הדקות הארבעה התלויות במחשבה אשר היא האבן הזאת אשר שמת מצבה אשר ממנה התעוררות הרצון, ומשם הסתפקות כל סבה וצרכי עליונים ותחתונים, ותחתיה נהפך כמו אבן משל על הזוהר הנפלא והאור הזך והצה אשר אין לו ערך וקצב, ונקרא אבן על שם שהוא יסוד הבנין:

ושאר כ"ב אותיות החקוקות בגלגלי המרכבה כמו כן קרואות אבנים על שם שהם בונים ולכל פנה פונים דשנים ורעננים, הם הנקראים אבני שיש טהור על שם האור הנאור, והם המתגלגלות בגלילות עגולות ופורטות וכוללות בגרם המעלות ואצילות הכוחות הנאצלות מעילת העלות. ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא השם הנכבד יסוד היסוד, והיא הלבנה אשר בה בנה וחצב אבני מחצב אשר בהם קצב ל"ב נתיבות על שם נתיב לא ידעו עיט, יען כי היו סתומים וחטומים ולא נודע לא למאלכי השרת ולא הביט שם עין עד עת הרצון:

ואז בחלמיש שלח ידו, המשיל החכמה לחלמיש על שם היות שהיו בה סתומים, והמשיל העומק לדבר נסתר במקום קשה וחזק, והפך שרשה בצורות יאורים בקע, קרא יאורים כל היות והוא מגזרת אור כמו אל תופע עליו נהרה, והם כל ההיות הנכללות בשם מים במעשה בראשית כדכתיב ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ואחר שיצאו המאורים כל יקר ראתה עינו, וכלל ההיות שנאצלו ביום ראשון היו י' דברים מעורבבים בזה שמים וארץ, תהו ובהו, אור וחשך, רוח ומים, מדת יום ומדת לילה, זהו מבכי נהרות חבש, אחר שהיו י' דברים אלו נאצלים כאחת והיה העולם מים, במים חבש אותם נהרות והבדיל בין מים למים במאמר יהי רקיע:

ותעלומה יוציא אור מפיך ה"א תעלום חכמה הוציא האור, והחכמה מאין תמצא מציאותיה מאין, לא ידע אנוש ערכה הוא סדרה רצה לומר לא ידע אנוש לסדר ההיות ולידע תכונתם שנאמר ומי כמוני יקרא יגידה ויערכה לי משומי עם עולם, ולא תמצא בארץ החיים, אפי':

המלאכים אינם יודעים אותה, ומסדר דרך משל תהום אמר לא בי הוא וגו' וכל שאר הענינים, והחכמה מאין תמצא ונעלמה מעין כל חי מאותם שחייהם חיי עולם, ומעוף השמים נסתרה אלו מלאכי השרת, אלהים הבין דרכה, וצייר בה מה שצייר בהתבוננות והאציל ד' יסודות ראשונים, ואלו הם, כי הוא לקצוות הארץ יביט תחת כל השמים יראה לעשות לרוח משקל ומים תבן במדה אז ראה ויספרה הכינו בה במחשבה הטהורה כאדם המשער את המעשה וחושב בלבו תחלה ואחר כך מתחיל לעשות ולעסוק בו, ועל זה אמרו רז"ל מחשבתן של ישראל קדמה לכל, וכפי היצורים שהיו בה צייר באותו כלל שהאציל ממנה, ויספרה ג' ספרים ספר וסיפור, שהם בחכמה ותבונה ודעת, וההיות לא עמדו על סדר תכונת הבנין והוא יתברך המשיך אותם ההיות וסדרם על סדר ועשה מהם בנין אחד ושם אחד, ואחר צירוף ושיקול והמרה בכ"ב אותיות אשר כל אחת ואחת קשורה בחברתה מקבילות אשה אל אחותה:

וגם חקרה, שם אותה במדה שיש בה חקר וגבול אף על פי שאין לה גבול (בענין מה שכתב כאן אף על פי שאין לה גבול עיין בפרדס להרמ"ק בשער עצמות וכלים פרק א' במה שהביא בשם

הריקאנטי על הספירות, וז"ל וחלילה שיהיה בהם גוף וגשמות אלא הם מיני אורה כמו האור היוצא מן העין שאין מושג ונתפש כי אינו כלום, אלא הדבר המושג אחרי האור נתפש בציוור מחשבות הלב ומצויירת הצורה בכח המדה ההיא, וכן במה שכתב הרמ"ק בעצמו בשער הנקודות פרק ו' וז"ל ואין לשון בטישה ממש כמשמעו אבל כוונתו כמו אור המתאצל מן העין ומכה בדבר הנראה ושואף הראות, ואין לנו משל נאות לזה הענין בעולם הגשמי אלא זה שהוא יותר דק שבנו להמשיל. וזהו בעצם מה שכותב כאן בהמשך ויצא מזיו החכמה שענינו כמו אור היוצא מן העין על דרך משל כי כידוע אין לקחת המשל הגשמי לרוחני ממש אלא הוא רק לסבר האוזן שמהגשמי יוכל לעלות אל הרוחני, וכן זהו גם ההסבר בדבריו לקמן ועולין לשאוב מצנור העליון והעליון השופך מים חיים מגשמי נדבה היא הסבה היוצאת מן התיבה הכתובה בד' אותיות הנה שכוונתו לענין שהבאנו בריקנאטי שאחרי האור נעשית הצטיירות וזהו המושג בערכינו כי האותיות הם ענין הצטיירות לערך ההשגה וההשפעה.) מצד התחלת עצמה, ויאמר לאדם הידוע, הן יראת ה' היא חכמה, היא מדת טובו של הקב"ה, והכל נמצא ויצא מזיו החכמה, ומתברך שם תמיד באין הפסק, ובעבור כי ממנה תוצאותם ומשם עיקר הסתפקותם, אחת היא שאלתם ונגדה כל תאותם לעלות ולהתעלות ולבא עד תכליתם, ולבא אל הקדש פנימה ולשאוב מים ממעיני החכמה הנכבדת, אשר היא תמידית ועקרית בלי סבת זולתה עומדת בלי הפסק להספיק למשתדלים לרוץ אורח מישור, ועולין לשאוב מצנור העליון, והעליון השופך מים חיים מגשמי נדבה היא הסבה היוצאת מן התיבה הכתובה בד' אותיות, והם והיא מתהלכת בין החיות, ומשם מציא מציאות עולמו, ויהו"ה שמו יתעלה ויתברך אמן:

[/http://hebrew.grimoar.cz](http://hebrew.grimoar.cz)